

Riktlinjer för investeringar i Vansbro Kommun

Dokumentnamn Riktlinjer för investeringar	Dokumenttyp Riktlinje	Fastställt/upprättad 2022-03-15 § 39	Beslutsinstans Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig/processägare Ekonomichef	Version Ver 1	Senast reviderad	Till ny riktlinje beslutas

Innehållsförteckning

Inledning	2
Syfte	2
Tillämpning av redovisningsregler	2
Definition av anläggningstillgång (investering)	2
Olika typer av anläggningstillgångar	3
Immateriella anläggningstillgångar	3
Materiella anläggningstillgångar	3
Finansiella anläggningstillgångar	3
Kategoriseringar av investeringar	4
Investeringar för exploateringar	4
Investeringsbudget	5
Överföring av investeringsmedel till nästkommande år	5
Inför investeringsbeslut	5
Anskaffningsvärde	6
Avskrivning och aktivering	7
Immateriella anläggningstillgångar	7
Komponentredovisning	7
Tillkommande utgifter	8
Underhåll som investering eller driftskostnad	8
Nedskrivning	9
Internränta	9
Redovisning och uppföljning	9
Särskilda avsteg från investering	10
Leasing-/hyresavtal	10

Inledning

Dessa riktlinjer följer den av kommunfullmäktige beslutade policyn för investeringar (beslutad av kommunfullmäktige KS 2021-01108)

Syfte

Dessa riktlinjer för investeringar syftar till att skapa effektivitet i ekonomisk planering, uppföljning och i det samlade resursutnyttjandet med målsättning att även förtydliga beslutsprocessen samt roller, ansvar och befogenheter i arbetsprocessen för investeringar.

Tillämpning av redovisningsregler

Riktlinjerna i detta dokument tillsammans med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) med därtill hörande praxis enligt god redovisningssed anger ramarna för hur investeringar ska hanteras i kommunen.

Definition av anläggningstillgång (investering)

En investering tas upp som anläggningstillgång i balansräkningen.

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav ska redovisas som anläggningstillgång. En anläggningstillgång skrivs av över nyttjandeperioden vilket innebär att kostnaden fördelas över den tid som tillgången används.

Tillgång som inte är anläggningstillgång redovisas som omsättningstillgång. En omsättningstillgång blir inte föremål för avskrivningar utan kostnadsförs i sin helhet i samband med anskaffningen.

Ytterligare förutsättningar för att en tillgång ska anses vara en anläggningstillgång är att kommunen har kontroll över tillgången och att det är sannolikt att den ger ekonomiska fördelar eller en framtida servicepotential till kommunen. Med service potential menas att en tillgång bidrar direkt eller indirekt till att kommunen kan utföra sitt uppdrag.

Det är avsikten med innehavet som ska styra klassificeringen i balansräkningen. För att precisera detta ytterligare gäller att en utgift klassas som en investering om följande tre kriterier är uppfyllda:

- Tillgången är avsedd för stadigvarande bruk
- Nyttjandeperioden är minst tre år
- Värdet på tillgången uppgår till ett väsentligt belopp

Kriterierna gäller även för utbyte av komponent på en fastighet i enlighet med komponentavskrivning som kan räknas som en investering om övriga kriterier är uppfyllda.

Med väsentligt belopp menas i Vansbro kommun att värdet överstiger ett prisbasbelopp (48 300 kr, 2022) exklusive moms.

Som huvudregel gäller principen om post-för-post-värdering vid bedömning om en tillgång ska anses vara en anläggnings- eller omsättningstillgång. För anskaffning av inventarier som har ett naturligt samband med varandra, eller som kan anses ingå som ett led i en större investering, bör bedömningen av vad som ska räknas som investering göras utifrån inventariernas sammanlagda anskaffningsvärde. Ekonomichef avgör när detta är aktuellt.

Olika typer av anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar delas upp i:

- Immateriella anläggningstillgångar
- Materiella anläggningstillgångar
- Finansiella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

En immateriell anläggningstillgång är en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form.

För att en tillgång ska vara en immateriell anläggningstillgång krävs att den:

- förväntas ge upphov till framtida ekonomiska fördelar, antingen i form av intäkter eller som kostnadsbesparingar
- är en resurs över vilken kommunen har kontroll
- har uppkommit till följd av inträffade händelser

En immateriell anläggningstillgång ska redovisas i balansräkningen när posten uppgår till väsentligt värde. I Vansbro kommun bedöms totala kostnader överstigande ett prisbasbelopp för immateriell anläggningstillgång kunna vara av betydande storlek. Till denna typ räknas exempelvis investeringar i verksamhetssystem.

Materiella anläggningstillgångar

De materiella anläggningstillgångarna delas upp i

- Mark, byggnader och tekniska anläggningar
- Maskiner och inventarier

Till mark, byggnader och tekniska anläggningar hör till exempel: mark, broar, byggnader, stomkompletteringar och installationer.

När det gäller gränsdragning mot inventarier utgörs byggnaden av byggnadsstommen med stomkompletteringar och installationer samt sådant till byggnaden hänförlig utrustning som är nödvändig för byggnadens allmänna funktioner. Exempel på stomkompletteringar är mellanväggar, dörrar, fönster, avbalkningar, ytskikt i form av till exempel golvmattor. Exempel på installation är ledningar för uppvärmning, belysning och ventilation.

Till maskiner och inventarier räknas fordon, maskiner och inventarier för stadigvarande bruk som uppfyller villkoren för anläggningstillgång, exempelvis möbler.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar ska klassificeras som antingen anläggningstillgångar eller omsättningstillgångar.

Klassificeringen är beroende av syftet med innehavet. Är syftet med innehavet av en finansiell tillgång att den ska innehas eller brukas stadigvarande, ska den klassificeras som en anläggningstillgång. Finansiella tillgångar som inte är avsedda att innehas eller brukas stadigvarande ska klassificeras som omsättningstillgångar.

Medel som är tillgängliga för att möta löpande utbetalningar ska klassificeras som omsättningstillgångar.

Aktier och andelar i kommunala koncernföretag ska klassificeras som anläggningstillgångar. Exempel på finansiella anläggningstillgångar är aktier, andelar och långfristiga fordringar.

Kategoriseringar av investeringar

Kommunens investeringar delas upp i skattefinansierad, intäktsfinansierade investeringar och bidragsfinansierad investering.

Skattefinansierade investeringar utgör merparten av kommunens investeringar och där ska drift- och kapitalkostnaderna finansieras av skattemedel. Dessa investeringsprojekt beslutas av Kommunfullmäktige.

Inköp av mark räknas alltid som en investering oavsett belopp och det kan vara en skattefinansierad investering. Ett av syftena med den av kommunfullmäktige beslutade investeringsramen är att drift- och avskrivningskostnader inte ska öka mer än nödvändigt. Mark är en tillgång som bedöms vara evig och genererar då inga avskrivningskostnader och ska därför inte räknas in i de investeringsramar som fullmäktige beslutar om för planeringsperioden. En förutsättning för detta är att likvida medel för köpet finns eller att eventuella lån ryms inom låneutrymmet som fastställs av kommunfullmäktige.

För intäktsfinansierade investeringar ska drift- och kapitalkostnader (internränta och avskrivningar) finansieras genom hyror eller andra intäkter. Exempel på en intäktsfinansierad investering är investering i Vansbro stadsnät. Där anslutningsavgifter och abonnemangsavgifter från kunder finansierar drift- och kapitalkostnaderna. Dessa investeringsprojekt beslutas av Kommunfullmäktige. I denna kategori ingår investeringar för exploatering och även inköp av mark beroende på syftet.

Bidragsfinansierade investeringar finansieras med ett bidrag från en extern offentligt part. Det kan vara direkta investeringsbidrag eller riktade statsbidrag som kan användas till investeringar och föregås av en projektansökan och startbesked från den offentliga myndigheten.

Investeringsprojekt som får investeringsbidrag från statlig myndighet eller statsbidrag (vilka bedöms ha låg risk) beslutas av Ekonomichef. Det förutsätter att investeringen inte medför några driftskostnader (exempelvis vid inköp av inventarier) eller att verksamheten har utrymme i budget för de ökade kostnaderna. En driftkalkyl måste tas fram och godkännas av Ekonomichef innan projektstart. Övriga fall beslutas politiskt.

Skattefinansierade, intäktsfinansierade och bidragsfinansierade investeringar särredovisas i kommunens investeringsredovisning i den ekonomiska rapporteringen.

Investeringar för exploatering

Exploateringsverksamheten har till syfte att befrämja utveckling och tillväxt i regionen och kategorin avser investeringar i exploateringsområden. Dessa är i princip självfinansierade över tid och har främst en likvidmässig påverkan i samband med utgiftsfinansieringen. Gatukostnads- och exploateringsersättningar redovisas som intäkter när kommunen fullgjort sina åtaganden, det vill säga färdigställt de tillgångar som ersättningarna ska finansiera. Investeringarna skrivs sedan av under nyttjandeperioden, vilket innebär att intäkt och kostnad inte sammanfaller inom samma period.

Investeringsbudget

Kommunfullmäktige fastställer strategisk plan där en investeringsplan som sträcker sig över 5 år ingår. Ramarna för planeringsperioden ska betraktas som planeringsinriktning. Större investeringsprojekt av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt kan särredovisas inom de angivna ramarna som kommunstyrelsen erhåller från kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige anger även kommunstyrelsens beslutsnivåer för investeringar.

Skattefinansierade Investeringar får ej överstiga den summa kommunfullmäktige beslutar i Strategisk plan. Intäktsfinansierade investeringar, bidragsfinansierade investeringar och inköp av mark räknas inte in i investeringsramarna.

Den totala ekonomiska ramen för investeringar utgörs i princip av avskrivningsposten. Kapitalkostnaderna ligger utanför nämnds- och verksamhetsramarna. I den strategiska planen beslutas om den totala ramen.

I varje strategisk plan avsätts medel för årliga investeringar i:

- Infrastruktur, skydd, fastighetsunderhåll och projekteringar inför byggnation, även för gator och vägar.
- IT-investeringar exempelvis infrastruktur och IT inventarier
- Verksamhetsinvesteringar Exempelvis inventarier och möbler

Budgetnivån för dessa investeringar beslutas i den Strategiska planen. Beslut för att ianspråka dessa medel är delegerade till ekonomichef.

Överföring av investeringsmedel till nästkommande år

Vansbro kommun beslutar om medel per projekt, besluten fattas utifrån den av fullmäktige beslutade investeringsplanen som sträcker sig över 5 år. Detta innebär att om ett projekt inte är färdigställt vid årets slut och det finns budget kvar, överförs den kvarvarande budgeten till nästa år utan särskilt beslut.

Beslutade medel avseende Infrastruktur, skydd, fastighetsunderhåll och projekteringar, IT-investeringar och verksamhetsinvesteringar får överföras till nästkommande år, ej beslutade investeringar överförs ej.

Inför investeringsbeslut

Som underlag för en investering ska kommunstyrelsen/förvaltningen presentera och dokumentera:

- Behov av investeringen
- Alternativ som undersökts för att täcka behovet
- Kalkyl över investeringens kostnad och ekonomiska livslängd
- Driftkalkyl som visar påverkan på kommunen som helhet
- Konsekvenser vid utebliven investering
- Vid större investeringar ska en komponentindelning göras
- Tidsplan – tid för igångsättande och färdigställande
- Vid större projekt ska även en lyftplan delges ekonomifunktionen för likviditetsplanering.

Det är sektorchef som ansvarar för att detta underlag tas fram. Underlaget ska kvalitetssäkras av ekonomichef innan det behandlas politiskt.

Anskaffningsvärde

En anläggningstillgång ska tas upp till belopp som motsvarar utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning (anskaffningsvärde). I anskaffningsvärdet för en förvärvad anläggningstillgång ska, utöver inköpspriset, utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet räknas in. I anskaffningsvärdet för en egentillverkad anläggningstillgång ska även en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader räknas in.

Huvudregeln vid värdering av anläggningstillgångar i bokföringen är att de vid förvärvstillfället tas upp till anskaffningsvärdet. Anskaffningsvärdet utgörs av inköpspris och kostnader för att få tillgången på plats och i skick för att utnyttjas för sitt ändamål.

För en tillgång som tagits emot utan ersättning (genom gåva), eller till en ersättning som väsentligt understiger tillgångens verkliga värde ska tillgångens verkliga värde användas som anskaffningsvärde. Med verkligt värde avses den utgift som vid anskaffningstillfället skulle krävs för att anskaffa en identisk eller likvärdig tillgång.

Till anskaffningsvärdet hör också beräknade utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgången och återställande av plats till den del de beräknade utgifterna uppfyller kriterierna för när en avsättning ska redovisas i balansräkningen.

Exempel på vad som ska ingå i anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång förutsatt att de är direkt hänförliga till förvärvet:

- Iordningställande av plats eller område för installation
- Leverans och hantering
- Installation
- Konsulttjänster såsom arkitekt-, ingenjör- och juristtjänster
- Lagfart
- Återställningsutgifter som uppfyller kriterierna för avsättning

Indirekta kostnader som projektering ska ingå i anskaffningsvärdet om de är direkt hänförliga till anskaffningen.

Löner för personal som arbetar med att utveckla eller iordningställa anläggningstillgångar ska tas med i anskaffningsvärdet. Dock får endast löneutgift för den nedlagda arbetstiden tas med. Detta kräver att tidredovisning sker och används som grund för aktivering. Det som tas med i löneutgiften är lön plus personalomkostnadspålägg.

Exempel på utgifter som inte ska ingå i anskaffningsvärdet:

- Administrationskostnader och andra allmänna omkostnader som inte är direkt hänförliga till anskaffningen.
- Utbildning av personal som ska använda den nya tillgången.
- Provkörning och intrimning, eller andra löpande driftförluster som uppstår i ett inledningskede innan anläggningen når planerad driftsnivå.
- Hyra av moduler/baracker, i vilka verksamheten bedrivs under ombyggnationer eller uppförande av fastighet.
- Rivning, sanering eller utranering av egna tillgångar som tidigare använts i den egna verksamheten.
- Detaljplan
- Representationskostnader

Ränteutgifter ska inte ingå i anskaffningsvärdet enligt huvudregeln för redovisning. Huvudregeln säger att ränteutgifter ska belasta resultatet för den period de hänför sig till.

Avskrivning och aktivering

Anläggningstillgångar med begränsad nyttjandeperiod ska skrivas av systematiskt över denna nyttjandeperiod enligt en plan som fastställs vid anskaffningstillfället. Anskaffningsvärdet ska utgöra avskrivningsunderlag.

Avskrivningarnas främsta syfte är att fördela anskaffningsvärdet på de perioder som tillsammans utgör användningstiden för tillgången. På anläggningstillgång, som fortlöpande minskar i värde på grund av ålder, användning med mera, ska årligen avskrivning ske med belopp som motsvarar lämplig avskrivningsplan enligt SKR eller andra normgivande organ. Nyttjandeperioden ska bedömas utifrån den tid tillgången kan förväntas bli utnyttjad för sitt ändamål.

Komponentavskrivning innebär att vissa delar av en anläggning skrivs av på kortare tid och andra delar på längre tid. Komponentavskrivning tillämpas för byggnader, gator och vägar.

Avskrivningsmetoden ska avspegla hur tillgångens värde och /eller servicepotential succesivt förbrukas. Periodens avskrivningar redovisas som en kostnad. I normalfallet använder kommunen rak nominell avskrivning över nyttjandeperioden.

Fastställda nyttjandeperioder för tillgångar ska systematiskt omprövas. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden väsentligt avviker från tidigare bedömningar, ska avskrivningsbeloppen för innevarande och framtida perioder justeras.

Avskrivning ska ske från och med den tidpunkt då tillgången kan tas i bruk. För en fastighet innebär det normalt senast i samband med slutbesiktning som görs mellan beställare och entreprenör.

För tillgångar med bestående värde görs ingen avskrivning. Som exempel kan nämnas mark.

Immateriella anläggningstillgångar

Nyttjandeperioden för en immateriell anläggningstillgång ska uppgå till högst fem år, om inte en annan längre tid med rimlig grad av säkerhet kan fastställas.

Nyttjandeperioden för en immateriell anläggningstillgång ska omprövas i slutet av varje räkenskapsår. Om tillgångens förväntade nyttjandeperiod skiljer sig från tidigare bedömningar, ska avskrivningstiden ändras i enlighet med detta.

Komponentredovisning

Avskrivningarna ska spegla hur en tillgångs värde och /eller servicepotential successivt förbrukas. Skillnader i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång måste därför beaktas. Förväntas skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska skrivas av separat.

Återanskaffning av komponent redovisas som anskaffning av ny anläggningstillgång, och eventuellt kvarvarande redovisat värde för den ersatta enheten kostnadsförs.

Komponentredovisning används i Vansbro kommun för fastigheter och gator/vägar. Avskrivningstiden för varje komponent anpassas efter varje komponents nyttjandetid. I tabellen nedan anges de komponenter som används och den tid komponenterna normalt skrivs av på, avsteg kan göras vid behov om en komponent har annan nyttjandetid än normalt. Vid kontering av investeringsfakturer som berör komponenter ska anteckning göras om vald avskrivningstid vid slutrapportering.

Komponentindelning

Komponent	Avskrivningstid, år
Mark	Ingen avskrivning
Markanläggning	15–40
Platta/stomme	70
Stomkomplettering	40
Tak/fasad/fönster	40
Yttre och inre ytskikt	15–30
Installationer	10–40
Vitvaror	10
Övrig bygg	10, används ej på nya investeringar
Gatukropp	Ingen avskrivning
Toppbeläggning	30

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller kraven på en investering ska aktiveras och räknas in i tillgångens bokförda värde. Det gäller såväl utbyten av komponenter och partiella utbyten av komponenter som tillkommande nya komponenter. Vid utbyten ska värdet av de delar som byts ut uträngöras från balansräkningen och eventuellt kvarvarande värde redovisas som kostnad.

Utgifter för värdehöjande förbättringar av en anläggningstillgång får räknas in i anskaffningsvärdet, om de har lagts ned under räkenskapsåret eller balanserats från tidigare år.

Underhåll som investering eller driftskostnad

Underhåll innebär åtgärder som syftar till att återställa funktionen hos ett objekt. En återställning inkluderar även en eventuellt förbättrad prestanda på material, vara eller komponenten. Underhåll kan vara akut, planerat eller avhjälpande.

Akut underhåll är åtgärder som behöver utföras utan dröjsmål för att undvika personskador, väsentlig störning på verksamhet eller skada på egendom.

Planerat underhåll innebär att det är planerat utifrån en komponentutbytesplan där underhåll utförs mer sällan än 1 gång per år.

Avhjälpande underhåll avser i första hand utbyte av komponent till system, inte byte av hela systemet och utförs normalt genom reparation eller byte efter felanmälan, tillsynsrapportering eller larm.

Alla sorter kan klassificeras som en investering om kriterierna uppfylls (se ”Definition av anläggningstillgång”).

Utgifter för reparationer och underhåll som inte uppfyller kriterierna för en investering ska däremot redovisas som kostnad den period de uppkommer.

Nedskrivning

Har en tillgång vid räkenskapsårets utgång ett lägre värde än som framgår av anläggningsredovisningen, ska tillgången skrivas ned till detta lägre värde, om värdenedgången kan antas vara bestående. Nedskrivningen redovisas som kostnad.

Vid bedömning av om det föreligger ett nedskrivningsbehov ska minst en av följande indikatorer vara uppfylld:

- Tillgången används inte, och beslut har fattats om att avveckla tillgången.
- Tekniska eller legala förändringar har gjort att tillgången inte längre kan användas för sitt ursprungliga ändamål.
- Tillgången har åsamkats fysiska skador som sänker dess värde och årliga servicepotential.

En nedskrivning ska återföras om det inte längre finns skäl för den.

Internränta

Med internränta avses den interna prissättningen som används för att prissätta användandet av kommunens likvida medel. Internränta ska beräknas årsvis på anläggningarnas bokförda värden. Internräntan utgörs av den av SKR årligen angivna rekommenderade internräntan för varje enskilt år.

Internränta för investeringsbidrag hanteras på samma sätt som kapitalkostnaderna med den skillnaden blir att det blir en intäkt och budget för verksamheten.

Redovisning och uppföljning

Alla investeringar ska särredovisas och avstämning ska ske löpande mot gällande budget. I samband med periodprognos ska särskild investeringsuppföljning redovisas.

Investeringsuppföljning redovisas i delårsrapport och årsbokslut, med eventuell flerårsöversikt över projekten och beskrivande text.

Alla investeringsprojekt ska slutredovisas till ekonomichef enligt särskild rutin.

Större investeringsprojekt redovisas löpande till Kommunchefens ledningsgrupp och Kommunstyrelsen enligt fastställd rutin.

När ett investeringsprojekt befaras överskrida tilldelad budget ska detta meddelas Ekonomichef och hanteras i Kommunchefens ledningsgrupp.

Särskilda avsteg från investering

Huvudregeln är beträffande all IT-utrustning och kopiatorer/skrivare (hårdvara) att dessa ska leasas.

Vidare ska även behov av bilar lösas genom leasing.

Förändring av denna regel fordrar särskilt beslut.

Leasing-/hyresavtal

Leasing jämförs med investering då kommunen förbinder sig för en kostnad över längre tid. Enligt finanspolicyn betraktas leasingfinansiering som upplåning. Leasingfinansiering kan användas om den totala leasingavgiften är lägre än kostnaden för traditionell finansiering eller om det ur till exempel servicesynpunkt kan anses fördelaktigt trots en högre kostnad.

Innan tecknande av leasingavtal ska kalkyl upprättas enligt rutinen för en investering. Ekonomichef beslutar om leasing skall tillämpas. Vid avslut eller förlängning av leasingavtal skall alltid kontakt tas med ekonomichef.